

Prehodnotenie „Prímeria z roku 68“

Darrick Taylor

28. apríla 2022 ✚ Cirkev ✚ Synodalita

Pred dvadsiatimi rokmi spisovateľ George Weigel prišiel s novým výrazom „Prímerie roku 1968“, ktorým charakterizoval situáciu vzniknutú v dôsledku verejného nesúhlasu s encyklikou Pavla VI. *Humanae Vitae*, ktorá opätovne potvrdzovala učenie Cirkvi o antikoncepcii. Podľa Weigela to, že Cirkev nedokázala verejne potrestať teológov odmietajúcich *Humanae Vitae* (Vatikán dovolil kňazom, ktorí verejne vyjadrili nesúhlas, aby ho privátne odvolali), naučilo katolíkov, že je možné vyjadriť nesúhlas bez väčších následkov a že Vatikán nebude podporovať biskupov, ktorí sa budú usilovať presadzovať dodržiavanie encykliky.

Zdroj: youtube.com

Dalo by sa polemizovať so slovom „prímerie“ vo Weigelovej metafore, keďže takýto postoj Vatikánu vyzerá skôr ako kapitulácia než vzájomné zastavenie palby, ale v každom prípade je to užitočná metafora na opis stavu katolíckej Cirkvi ako celku od 60. rokov 20. storočia.

Bojujúce frakcie v Cirkvi sa zomkli v spore o antikoncepciu a táto tichá alebo takmer tichá dohoda o tom, že sa spory v týchto otázkach nebudú ďalej vyhracovať, je to, čo v uplynulých rokoch ochránilo Cirkev pred rozštiepením. Zdá sa, že táto tichá dohoda fungovala tak, že sa nepotieral nesúhlas s učením Cirkvi, pokiaľ tento nebol spojený s otvoreným presadzovaním zmeny v spornom učení (alebo aspoň nie s priveľmi otvoreným angažovaním sa v tejto veci).

Súčasťou tohto tichého prímeria bol zákaz kritiky II. vatikánskeho koncilu resp. reforiem, ktoré po ňom nasledovali. Po roku 1968 teológovia mohli robiť v podstate čokoľvek, ale nemohli otvorene kritizovať II. vatikánsky koncil. To je jeden z dôvodov, prečo Marcel Lefebvre bol ostrakizovaný zo strany cirkevných autorít a nakoniec exkomunikovaný, zatiaľ čo Hans Küng iba stratil právo nazývať sa katolíckym teológom, ale zomrel v dobrom postavení v Cirkvi, napriek tomu, že vydal knihu, v ktorej v zásade popieral pápežskú neomylnosť.

Je niekoľko dôvodov, prečo toto bolo také kľúčové. Jedným z nich je, že mnohí cirkevní predstavitelia považovali II. vatikánsky koncil za mierovú zmluvu Cirkvi s moderným, sekulárnym svetom, ktorého dosah na tento svet mal byť kľúčový. Akákoľvek kritika II. vatikánskeho koncilu by mohla vyznieť ako návrat do predchádzajúcej éry plnej konfliktov a sporov. Táto obava motivuje mnohých „liberálnych“ katolíkov, ktorí – ako to pred niekoľkými rokmi vyjadril kardinál Müller – sú presvedčení, že sekularizácia je nezvratná, a

preto sa snažia nájsť priestor, kde by Cirkev dokázala prežiť v nepriateľskej sekulárnej spoločnosti.

Samozrejme, boli to práve progresivisti v roku 1968, ktorí využili svojich spojencov mimo Cirkvi – napríklad v sekulárnych médiách –, aby k „prímeriu“ vôbec došlo. To vysvetľuje zákaz kritiky II. vatikánskeho koncilu: takáto kritika by sekulárnemu svetu signalizovala, že Cirkev sa vracia k bojovnejšiemu postoj, čo by narušilo dohody so sekulárnou spoločnosťou.

Kard. Hollerich

zdroj: wikimedia commons

Ako zdôraznil Weigel, toto prímerie značne sťažilo situáciu tým, ktorí obhajovali cirkevné učenie v kontroverzných otázkach, najmä biskupom. Vzbudzovalo to tiež dojem, že o cirkevné učenie sa vedie boj takmer v každej téme. Akokoľvek hlboko sa títo liberáli mýlili, pokiaľ ide o trvalosť sekularizácie, nemýlili sa, pokiaľ ide o tlak nepriateľskej sekulárnej spoločnosti.

V roku 1965 John Rockefeller III. požiadal o 45-minútové stretnutie s Pavlom VI., na ktorom sa snažil pápeža presvedčiť, aby zmenil cirkevné učenie o antikoncepcii. Rockefeller sa mu dokonca ponúkol, že mu napíše (!) text encykliky. Na zmenu učenia na neho tlačili aj inštitúcie ako Fordova nadácia, ktorá bola a je hlavným propagátorom „kontroly populácie“ (spolu s Rockefellerovou nadáciou). O koľko väčší je tento tlak dnes! Nikto by si nemal robiť ilúzie o tom, aké spoločenské sily sú namierené proti Cirkvi – sú veľmi reálne a veľmi hrozivé.

Napriek sťažnostiam zo strany progresívcov, ani skromné pokusy Jána Pavla II. a Benedikta XVI. o zdisciplinovanie teológov ako Hans Küng a Leonardo Boff nepredstavovali porušenie tohto prímeria. Po zvolení Františka sa to dramaticky zmenilo. František už od začiatku svojho pontifikátu svojimi výrokmi o homosexuálnom správaní typu „kto som ja, aby som súdil“ signalizoval ochotu zmeniť podmienky prímeria a azda ho aj porušiť.

To viedlo progresívcov k tomu, že začali otvorene formulovať svoje požiadavky, takže dnes máme kardinála Hollericha, zjavne pápežovho priateľa, ktorý nemá zábrany otvorene odmietat učenie Cirkvi o homosexualite. Najotvorenejšou výzvou voči *status quo* je, samozrejme, nemecká cirkevná „Synodálna cesta“, ktorá sľubuje takmer plošnú revíziu cirkevného učenia bez ohľadu na „Prímerie z roku 1968“.

Nech už si kardináli mysleli, čo mysleli, že jeho zvolením dosiahnu, mnohí z progresívnej frakcie zjavne chcú, aby František toto prímerie raz a navždy ukončil. Zatiaľ sa im to však nedarí; oponentom sa podarilo skřížiť ich plány na Synode o rodine v roku 2014 a takýto odpor zmaril aj snahu o zrušenie kňazského celibátu na Amazonskej synode v roku 2019. Zdá sa tiež, že zatiaľ stroskotal aj pokus o potlačenie starej

liturgie apoštolským listom *Traditionis Custodes*. Navyše väčšina Františkových činov mala osobný charakter a jeho nástupcovia ich môžu anulovať.

„Synodálna cesta“ je však čosi úplne iné. Znamenala by verejné odmietnutie kompromisu z roku 1968, ktoré je príliš očividné, aby ho bolo možné ignorovať alebo nejako skrývať. Preto si myslím, že v konečnom dôsledku bude neúspešná. Vidno to pri porovnaní s reakciou na motu proprio *Traditionis Custodes*. Dôvodom, prečo sa tomuto apoštolskému listu nepodarilo získať prijatie, nie je to, že by veľké množstvo biskupov a katolíkov súhlasilo alebo dokonca sympatizovalo s obavami tých, ktorí prijímajú starú liturgiu. Bol neúspešný preto, že predstavoval jasný pokus trestať domnelý „nesúhlas“ tradicionalistov, ktorí údajne „neprijímajú II. vatikánsky koncil“.

Inými slovami, katolíci, ktorí sa nepovažujú za tradičných, sa ich zastávali, pretože progresívcí chceli trestať disent, čím porušili jedno z tabu po roku 68. Ukázalo sa tiež, že snaha Benedikta XVI. normalizovať tradicionalistov bola (je?) úspešná do tej miery, že mnohí katolíci si teraz začínajú uvedomovať, že toto „prímerie“ sa vzťahuje aj na nich, hoci ho desaťročia po koncile nepotrebovali.

Kard. Marx

zdroj: wikimedia commons

Synodálna cesta je ešte nehanebnejším pokusom o zrušenie tejto tichej dohody, ale trpí rovnakými nedostatkami. Jedným z jej (väčšinou) nevyslovených predpokladov je, že II. vatikánsky koncil zastal na polceste. Inými slovami, implicitne hodnotí II. vatikánsky koncil ako nezdar, čo je však kardinálny priestupok proti *status quo*. Myšlienka, že II. vatikánsky koncil je skúšobným kameňom modernej Cirkvi, je základom kňazskej formácie od 60. rokov 20. storočia a možno sa mýlim, ale neverím, že dostatok biskupov je ešte ochotných odhodiť tento aspekt svojho kňazstva v záujme nemeckej *zombie* Cirkvi a jej aspirácií. Zdá sa, že čoraz častejšia kritika nemeckej Synodálnej cesty zo strany *biskupov* to potvrdzuje.

Mnohí katolíci tradičného zamerania sa niekedy pozastavujú nad tým, prečo tzv. „mainstreamoví“ katolíci neboli ochotní kritickejšie skúmať II. vatikánsky koncil a reformy, ktoré po ňom nasledovali. Musím skutočne povedať, že súhlasím s vedúcimi predstaviteľmi nemeckej Synodálnej cesty, že II. vatikánsky koncil nesplnil očakávania, aspoň v praktickom zmysle, čo však neznamená, žeby ho Cirkev mala zavrhnúť, ale skôr prestať ho brať ako „superdogmu“, ako sa raz vyjadril Joseph Ratzinger. Ale kým sa v praxi nepodarí uchrániť Cirkev pred rozpadom do schizmy niečím iným, takáto kritika zostane na okraji cirkevného života.

To je hlavný dôvod, prečo prímerie z roku '68 stále platí, akokoľvek to verných katolíkov dráždi. Škandál, ktorý spôsobujú katolícki predstavitelia, laickí aj duchovní, popierajúci články viery, je dôvodom, prečo mnohí veriaci katolíci považujú toto prímerie za desivé a chceli by ho ukončiť. Ľudia, ktorí stoja za

Synodálnou cestou, by s nimi v tomto súhlasili.

A majú pravdu: prímerie nemôže trvať večne. V určitom okamihu sa Cirkev buď vzdá podstatných aspektov viery, ak sú v konflikte so svetskou mocou, čo nemôže urobiť bez toho, aby pritom neznášala dôsledky ich obhajoby v čoraz postkresťanskejšom svete Západu. Ale ten deň ešte nenastal, aspoň zatiaľ nie.

Preklad z crisismagazine.com

Portál [Christianitas.sk](http://christianitas.sk) odporúča:

Taliansky historik a profesor, Roberto de Mattei prináša v knihe **Druhý vatikánsky koncil. Doposiaľ nenapísané dejiny** (slov. vydanie – Nadácia Slovakia Christiana), ucelený pohľad na udalosť, ktorá zásadným spôsobom ovplyvnila život v katolíckej Cirkvi v druhej polovici 20. storočia a nemalou mierou naň vplýva i dnes.

Záujemcovia si môžu túto vysokohodnotnú knihu objednať na adrese:

<https://www.christianashop.sk/druhy-vatikansky-koncil-doposial-nenapisane-dejiny/>

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/prehodnotenie-primeria-z-roku-68/>